

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મૌલુદ અહમદ

વી.

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય

(એસ. જે. આઈ. એમ. એમ, કે. સુબ્બા રાવ અને જે. આર. મુધોલકર, જે. જે.)

ક્રિમિનલ ટ્રાયલ-ખોટો રેકૉર્ડ બનાવવો-હેડ કોન્સ્ટેબલ અન્ય વ્યક્તિને બચાવવા માટે ખોટી એન્ટ્રી કરે છે-અન્ય વ્યક્તિની મુક્તિ-હેડ કોન્સ્ટેબલની સજા, જો ટકાઉ-મર્યાદા-ગુનાના ૩ મહિના પછી કાર્યવાહી-Ij વર્જિત-ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (૧૮૬૦ નો અધિનિયમ XLV), કલમ ૨૧૮-પોલીસ અધિનિયમ, ૧૮૬૧ (૧૮૬૧ નો V), કલમ ૩૬,૪૨.

સી અને અન્ય કેટલાક લોકો બંદૂકો સાથે ગોળીબાર કરવા ગયા હતા જ્યાં બે વ્યક્તિઓને ગોળી મારીને મારી નાખવામાં આવ્યા હતા.તેની તરફેણમાં પુરાવા બનાવવા માટે સી એ અપીલકર્તા, એક હેડ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા દાખલ કરાયેલ ખોટો અહેવાલ મેળવ્યો, જે જનરલ ડાયરીમાં અગાઉના દિવસે કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે જેમાં સીએ તેની બંદૂક જમા કરાવી હતી તેવી નોંધ કરવામાં આવેલ. અપીલકર્તા અને અન્ય લોકો પર ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪-એ અને ૨૧૮/૧૦૯ હેઠળના ગુનાઓ સહિત વિવિધ ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા પરંતુ અપીલકર્તાને કલમ ૨૧૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે (૧) C ના નિર્દોષ જાહેર થયા પછી, કલમ ૨૧૮ હેઠળ તેની દોષિતતાને ટકાવી શકાતી નથી અને (૨) દાખલ થયાના ત્રણ મહિના કરતાં વધુ સમય પછી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોવાથી કલમ ૪૨ પોલીસ અધિનિયમ હેઠળ મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

એવું ઠરાવવામાં આવ્યું કે અપીલકર્તાને યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.સી. દોષિત હોય કે ન હોય, નોંધ દાખલ કરવામાં આવી તે સમયે બે વ્યક્તિઓના મૃત્યુનું કારણ બનવા બદલ કાર્યવાહી થવાની સંભાવના હતી.C ને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી એ તારણને અસર થઈ ન હતી કે ખોટી એન્ટ્રી ને બચાવવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી અથવા તેવા ગ્રાન સાથે

કરવામાં આવી હતી કે તેવું કરવાથી C ને કાનુની સજામાંથી બચાવની શક્યતા છે.કલમ ૨૧૮/૧૦૯ હેઠળ C ના નિર્દોષ જાહેર થવાથી અપીલકર્તાને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે એવું જાણવા મળ્યું હતું કે તેણે C ને બચાવવા માટે ખોટી એન્ટ્રી કરી હતી.

વધુમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૪૨ દ્વારા કાર્યવાહી પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો નથી. કલમ ૩૬ અને ૪૨ એકસાથે વાંચીને જાણવા મળ્યું કે કલમ ૪૨ માત્ર પોલીસ અધિનિયમ હેઠળના ગુનાઓ માટેની કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે અને દંડ સંહિતા અથવા અન્ય કાયદાઓ હેઠળની કાર્યવાહીને લાગુ પડતી નથી.

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:૧૯૬૧ ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૯૭.

૧૯૬૦ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૪૦૩માં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ (લખનૌ બેન્ચ) લખનઉના ૧ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૬૧ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા વતી એસ. પી. સિંહા અને સૌકત હુસૈન.

પ્રતિવાદી માટે જી. સી. માથુર અને સી. પી. લાલ.

૧૯૬૨, ૧૩ નવેમ્બર.અદાલતનો ચુકાદો સુબ્બા રાવ, જે. દ્વારા
આપવામાં આવ્યો હતો.

આ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ, લખનૌ બેન્ચના ચુકાદા અને આદેશ સામે
વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ છે, જેમાં એડિશનલ સેશન્સ જજના ચુકાદાને કાયમ
રાખેલ છે. જે ચુકાદામાં અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ
દોષિત ઠરાવી અને તેને બે વર્ષની સજાત કેદની સજા કરવામાં આવી છે.ફરિયાદી
પક્ષનો કેસ ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે—

રેલવે ગાર્ડ ચૌહાણ સહિત કેટલાક રેલવે અધિકારીઓ અને અન્ય
લોકો શૂટિંગ માટે ભીત્રા તરફ બે ટ્રોલીઓ પર ગયા હતા.ચૌહાણ પાસે તેની સાથે
નંબર ૨૩૭૨૭ ધરાવતી બાર બોરની બે બેરલવાળી બંદૂક હતી.રેલવે લાઈનની
બંને બાજુએ રાજ્યના આરક્ષિત જંગલો હતા.જૂથમાંથી કેટલાક લોકો
ટ્રોલીઓમાંથી નીચે ઉતર્યા, સર્ચ-લાઈટ દેખાડી અને તેમની બંદૂકોથી ગોળીબાર
કર્યો.બે લોકોને ગોળી વાગી હતી.ચૌહાણે પોતાની તરફેણમાં પુરાવા ઉભો કરવા
માટે અપીલકર્તા, પોલીસ હેડ-કોન્સ્ટેબલ દ્વારા પોલીસ સ્ટેશનની જનરલ

ડાયરીમાં ૧૩ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ના રોજ સાંજે ૬.૪૫ વાગ્યે અહેવાલ દાખલ કરાવેલો ; જે અહેવાલ મુજબચૌહાણે આ બંદૂક પોલીસ સ્ટેશનમાં જમા કરાવી હતી.અપીલકર્તા દ્વારા પોલીસ રેકૉર્ડમાં અન્ય ઘણી છેડ-છાડ કરવામાં આવી હતી જેથી તેને ઉપરોક્ત ખોટી એન્ટ્રી સાથે સુસંગત બનાવી શકાય.ચૌહાણ અને અપીલકર્તા સહિત અનેક વ્યક્તિઓ સામે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪-એ, ૨૦૧/૧૦૯,૧૨૦-બી અને ૨૧૮/૧૦૯ તેમજ ભારતીય વન અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી અને તેમના પર એડિશનલ સેશન્સ જજ, ખેરી દ્વારા કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તા પર ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તા સિવાયના તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા, અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.તેમના દ્વારા હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તેથી આ વર્તમાન અપીલ છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે અમારી સામે બે પ્રશ્નો ઉઠાવ્યા હતા.પ્રથમ એ હતું કે ચૌહાણને તમામ ગુનાઓમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, જેના માટે તેમના પર આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તેની સાથે જ અપીલકર્તા સામે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ આરોપ પડતો મુકાવો જોઈએ

અને બીજું કે અપીલકર્તા સામે પોલીસ ડાયરીમાં તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા ખોટી એન્ટ્રીના આરોપના ત્રણ મહિના પછી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેને પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૪૨ હેઠળ સમય મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી.

ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ વાંચો છે:—

"જે કોઈ પણ, જાહેર સેવક હોવાને કારણે અને આવા જાહેર સેવક તરીકે, કોઈ પણ રેકૉર્ડ અથવા અન્ય લેખન ફ્રેમ તૈયાર કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવે છે, જે તે ખોટી હોવાનું જાણે છે તે રીતે રેકૉર્ડ કરે છે અથવા લખે છે, કારણ બનાવવાના ઈરાદાથી, અથવા તે જાણવાની સંભાવના છે કે તે તેનાથી બચાવી શકાશે, અથવા તે જાણવાની સંભાવના છે કે તે કોઈ પણ વ્યક્તિને કાનૂની સજાથી બચાવશે, અથવા બચાવ કરવાના ઈરાદાથી, અથવા તે જાણીને કે તે તેનાથી x x x x x ને બચાવી શકે છે, તેને બેમાંથી કોઈ પણ વર્ણનની કેદની સજા કરવામાં

આવશે જે ત્રણ વર્ષ સુધી વિસ્તરી શકે છે, અથવા
દંડ અથવા બંને સાથે સજા કરવામાં આવશે. " .

જ્યાં સુધી તે વર્તમાન તપાસ સાથે સુસંગત છે ત્યાં સુધી આ
કલમનો મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે જાહેર સેવકે આ કલમ દ્વારા વર્ણન કરવામાં આવેલ
રીતે વર્તવું જોઈએ, જેથી તે કોઈ પણ વ્યક્તિને કાનૂની સજાથી બચાવશે તેવી
શક્યતા છે.

પ્રથમ હેડ હેઠળ વિદ્વાન વકીલની દલીલ ચોંટાણને નિર્દોષ જાહેર
કરવા અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા વચ્ચેની કથિત અસંગતતા અને સંઘર્ષ
પર આધારિત છે.ચોંટાણ પર અપીલકર્તા સાથે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ
૩૦૪-એ, ૧૨૦-બી-૨૦૧/૧૦૯ અને ૨૧૮/૧૦૯ અને ભારતીય વન
અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ ગુનાઓ માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.
તેમને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.હાલમાં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ
૨૧૮/૧૦૯ ને બાકાત રાખીને, ચાલો જોઈએ કે કયા આધારે તેને નિર્દોષ જાહેર
કરવામાં આવ્યો હતો.વિદ્વાન વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશે એવું નોંધેલું છે કે:-

(૧) કે પક્ષ પાસે ત્રણ બંદૂકો હતી, જેમાં ચોંટાણની બંદૂકનો પણ
સમાવેશ થાય છે;

(૨) ટ્રોલીઓ રોકાયા પછી અને ટ્રેકની બાજુમાં મૂકવામાં આવ્યા પછી માઈલ ૮ અને ૯ ની વચ્ચે, રામદેવ ટ્રોલી મેન અને લાલા ચાલ્યા ગયા અને તેના થોડા સમય પછી ચાર ગોળીઓનો અવાજ સંભળાયો અને તે પછી તરત જ લાલા એકલો પાછો ફર્યો અને પછી રામદેવ સિવાય પક્ષના તમામ સભ્યો કેન સ્પેશ્યલ દ્વારા મેલાની પરત ફર્યા.

(૩) તે સમયે જ્યારે ચાર ગોળીઓનો અવાજ સંભળાયો ત્યારે ચૌહાણ અને ગુપ્તા હાથમાં બંદૂકો લઈને ટ્રેકની નજીક ઊભા હતા અને દિલાવર, અમીન અને હીરા પણ ટ્રેકની બાજુમાં ઊભા રહ્યા હતા.

(૪) તબીબી પુરાવાઓ રામદેવ અને છોટેની બંદૂકની ગોળીની ઇજાઓના સમયગાળા વિશે નથી કહેતા પરંતુ પુરાવાઓની ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી એવું જણાય છે કે રામદેવ અને છોટેને ૧૪ ડિસેમ્બર અને ૧૫ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ની વચ્ચે રાત્રે ૭-૨૦ થી ૭-૪૦ PM વચ્ચે બંદૂકની ગોળીની ઇજાઓ થઈ હોવાની શક્યતા છે.

ઉપરોક્ત તથ્યો પરથી ફલીત થાય છે કે, વિદ્વાન ન્યાયાધીશ એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે ચૌહાણ સહિત પાંચમાંથી કોઈ પણ આરોપીને રામદેવ અને છોટેના મૃત્યુ સાથે જોડતા કોઈ પણ પ્રકારના સીધા અથવા

નોંધપાત્ર પુરાવા નથી.ઉપરોક્ત તારણો પરથી એ જોઈ શકાય છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ પુરાવાનો સ્વીકાર કર્યો હતો કે ચૌહાણ તે દિવસે શૂટિંગ પાર્ટીમાં હતા, કે તેઓ તેમની સાથે બંદૂક લઈ ગયા હતા, કે બે વ્યક્તિઓને બંદૂકની ગોળીઓથી મારી નાખવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ કોઈ કારણોસર જેને આ અપીલને લાગતું વળગતું નથી. તેમણે ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે ચૌહાણ દોષિત હતા કે નહીં, જ્યારે કેસ ડાયરીમાં ખોટી એન્ટ્રીઓ કરવામાં આવી હતી ત્યારે રામદેવ અને છોટેના મૃત્યુનું કારણ બનવા બદલ ચૌહાણ પર અન્ય લોકો સાથે કાર્યવાહી થવાની સંભાવના હતી.ખરેખર અપેક્ષા મુજબ ચૌહાણ અને અન્ય લોકો સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી, જોકે તેમને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.ઉપરોક્ત હકીકતો પર ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાનો માત્ર નિર્ણય વિદ્વાન ન્યાયાધીશના એ તારણને બદલી ન શકે કે અપીલકર્તાએ રેકૉર્ડમાં છેડ-છાડ કરી હતી જેથી તે સાચવી શકે અથવા તે જાણીને કે તે ચૌહાણને કાનૂની સજાથી બચાવી શકે છે.જો અપીલકર્તાએ ડાયરીમાં ખોટી એન્ટ્રી કરી હોય અને ચૌહાણને કાયદાકીય સજાથી બચાવવા માટે અન્ય રેકૉર્ડમાં હેરફેર કરી હોય, તો માત્ર હકીકત એ છે કે તે પછીથી ગુનામાંથી મુક્ત થઈ ગયો હતો, તે કોઈપણ રીતે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ ગુનો ન બનાવી શકે.અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ અપરાધને પ્રોત્સાહન આપવા બદલ ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ દોષિત

ઠેરવવામાં આવે છે તેવી દલીલ પણ અમે સ્વીકારી શકતા નથી.ચૌહાણ સામેના તે આરોપની ગંભીરતા એ છે કે તેણે અપીલકર્તાને ડાયરીમાં ખોટી એન્ટ્રી કરવા અને તે ખોટી એન્ટ્રી સાથે બંધબેસતા રેકૉર્ડમાં હેરફેર કરવા માટે ઉશ્કેર્યા હતા.વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશે ઉપરોક્ત ગુનાના સંબંધમાં નીચેના ત્રણ મુદ્દાઓ પર વિચાર કર્યો:—

(૧) શું ચૌહાણે પોલીસ સ્ટેશન મૈલાનીની જનરલ ડાયરીમાં ખોટી એન્ટ્રી કરવા માટે મૌલુદ અહમદને ઉશ્કેર્યો હતો?

(૨) શું ચૌહાણે ૧૪ અને ૧૫ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ની વચ્ચે રાત્રે મૈલાની પોલીસ સ્ટેશનમાં પોતાની બંદૂક જમા કરાવી હતી અને જનરલ ડાયરીમાં જમા રકમની એન્ટ્રી કરાવી હતી,એટલે કે એન્ટ્રી અનુસાર બંદૂક ૧૩ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ ના રોજ ૧૮-૪૫ વાગ્યે જમા કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું અને શું ચૌહાણે દિલાવર સાથે પરામર્શ કર્યા પછી તે કર્યું હતું?

(૩) શું મૌલુદ અહેમદ (આરોપી) એ બચાવવાના હેતુથી પોલીસ સ્ટેશન મૈલાનીની જનરલ ડાયરીમાં ખોટી એન્ટ્રીઓ કરી હતી અથવા તે જાણીને કે તે ગુનેગારોને કાનૂની સજાથી બચાવશે અને તે ખોટી એન્ટ્રી દ્વારા તે ભારતીય

દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪-એ અને ભારતીય વન અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ ગુનાઓના પુરાવા મેળવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો?

વિદ્વાન ન્યાયાધીશે ત્રીજા મુદ્દા પર એવું નોંધ્યું હતું કે અપીલકર્તાએ ચૌહાણને બચાવવા માટે ઇરાદાપૂર્વક સત્તાવાર રેકૉર્ડને ખોટો ઠેરવ્યો હતો, પરંતુ તેમણે ચૌહાણને શંકાનો લાભ આપીને આ આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા કે ૧૩ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ના રોજ બંદૂક જમા કરાવવાની સામે તેમની સહી મળી ન હતી, અને ૧૮ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૬ના રોજ બંદૂક પરત કરવાની વિરુદ્ધમાં પણ તેમની સહી મળી ન હતી. વિદ્વાન ન્યાયાધીશની દૃષ્ટિએ તે નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત થયું ન હતું કે ચૌહાણે અપીલકર્તાને રેકૉર્ડમાં છેડ-છાડ કરવા માટે ઉશ્કેર્યો હતો પરંતુ તે અપીલકર્તાને દોષમુક્ત કરી શક્યો ન હતો કારણ કે તે પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તા દ્વારા રેકૉર્ડમાં ખોટી એન્ટ્રીઓ કરવામાં આવી હતી જેથી ચૌહાણને બચાવી શકાય. ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાનો ચુકાદો સાચો હતો કે નહીં, અપીલકર્તાની દોષિત ઠેરવણી ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા સાથે અસંગત નથી. તે સિવાય અમને રેકૉર્ડ પરથી એવું લાગે છે કે ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્ણય કેસના સંજોગોમાં વાજબી નથી. જો કે અમે તેને દોષિત ઠેરવી શકતા નથી કારણ કે રાજ્યએ તેની નિર્દોષતા સામે હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું નથી, અમે અપીલકર્તાને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે તે નિર્દોષતા પર આધાર રાખી શકતા નથી, જેની સામે

કેસ સાબિત થયો છે.તેથી અમારું માનવું છે કે અપીલકર્તાની સજા ચૌહાણને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા સાથે અસંગત નથી.

બીજો પ્રશ્ન જે મર્યાદાનો પ્રશ્ન છે તે પોલીસ અધિનિયમની કલમ જરૂની જોગવાઈઓ પર આધારિત છે. કલમ જરૂ વાંચે છે:-

"આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ અથવા આથી
આપવામાં આવેલી સામાન્ય પોલીસ સત્તાઓ હેઠળ
જે કંઈપણ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા કરવાનો
ઈરાદો હોય તેના માટે કાયદેસર રીતે લાવવામાં આવી
શકે તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ સામે તમામ કાર્યવાહી,
ફરિયાદ કરાયેલ અધિનિયમના ત્રણ મહિનાની અંદર
શરૂ કરવામાં આવશે, અને અન્યથા નહીં,
X x x x x ".

આ કલમ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે નિર્ધારિત ત્રણ મહિનાનો સમયગાળો માત્ર પોલીસ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ અથવા અધિનિયમ દ્વારા આપવામાં આવેલી સામાન્ય પોલીસ સત્તાઓ હેઠળ કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલા અથવા કરવાના હેતુ માટે તેના પર કાર્યવાહી કરવાના સંદર્ભમાં છે. કલમ

જર અન્ય કોઈ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ અથવા અન્ય કોઈ અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલી પોલીસ સત્તાઓ હેઠળ કરવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહી માટે કોઈપણ વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે. કલમ ૩૬ હેઠળ પોલીસ અધિનિયમમાં સમાર્પિત કોઈ પણ બાબતનો અથ આ અધિનિયમ દ્વારા સજાપાત્ર બનાવેલા કોઈપણ ગુના માટે અથવા અન્ય કોઈ નિયમન અથવા અધિનિયમ હેઠળ અથવા આ અધિનિયમ દ્વારા આવા ગુના માટે જોગવાઈ કરતાં અન્ય કોઈ અથવા વધુ દંડ અથવા સજા હેઠળ જવાબદાર હોવા માટે કોઈપણ નિયમન અથવા અધિનિયમ હેઠળ કોઈ પણ વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી કરતા અટકાવશે નહીં. આ કલમ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે કલમ ૪૨ સહિતની કાયદાની જોગવાઈઓ કોઈ પણ અન્ય અધિનિયમ હેઠળ કોઈ પણ ગુના માટે વ્યક્તિની સામે કાર્યવાહી કરવામાં અટકાવતી નથી. આ જોગવાઈઓનું સંયુક્ત વાંચન એ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે કલમ ૪૨ માત્ર પોલીસ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા ગુના માટે વ્યક્તિ સામેના કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે.

પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૨૯ હેઠળ પોલીસ અધિકારી, જે ફરજના કોઈપણ ઉદ્ધંધન માટે દોષિત છે, તે મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દોષિત ઠેરવવામાં આવે તો તે હેઠળ નિર્ધારિત દંડ માટે જવાબદાર રહેશે. તેની કલમ ૪૪ પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી ટ્રેક અધિકારી પર નિયત કરેલા સ્વરૂપમાં સામાન્ય ડાયરી રાખવાની ફરજ લાદે છે. જો અપીલકર્તાએ નિયમિત ડાયરી રાખવાની બાબતમાં

પોતાની ફરજ બજાવી ન હતી, તો તેણે કાયદાની કલમ ૨૯ હેઠળ ગુનો કર્યો હતો. જો તેની સામે કલમ ૪૨ હેઠળ આવા ગુના માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હોય, તો તે તે હેઠળ નિર્ધારિત સમયની અંદર થવી જોઈએ, પરંતુ વર્તમાન કેસમાં કાર્યવાહી ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૧૮ હેઠળ ગુના માટે હતી જે એક અલગ અધિનિયમ હેઠળનો ગુનો છે અને જેના માટે ઘણી વધારે સજા સૂચવવામાં આવી છે. પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૩૬ના કારણે, તેની કલમ ૪૨ આવી કાર્યવાહી પર લાગુ થઈ શકતી નથી.

આ આધાર પર સજા ઘટાડવા માટે અપીલ કરવામાં આવે છે કે હેડ કોન્સ્ટેબલ માત્ર એક વરિષ્ઠ અધિકારીના હાથનું એક પ્યાદું, જેનો ચૌહાણ દ્વારા સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હશે. ચૌહાણે પોલીસ વિભાગમાં કોઈ વરિષ્ઠ અધિકારીનો સંપર્ક કર્યો હતો અને અપીલકર્તાએ આવા અધિકારીના આદેશ પર રેકૉર્ડમાં છેડ-છાડ કરી હતી. પરંતુ રેકૉર્ડ પરના પુરાવા તેવું દર્શાવતા નથી. ચુકાદામાં હાઈકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કરેલા નિરીક્ષણ પર આધારિત આ શુદ્ધ અનુમાન છે. ચૌહાણ અથવા તેમાં રસ ધરાવતી કોઈ અન્ય વ્યક્તિ અપીલકર્તાનો સીધો સંપર્ક કરે છે અને અપીલકર્તાએ જે રીતે વિચારણા માટે અથવા અન્યથા કર્યું હતું તે રીતે કામ કરે છે તેમાં કંઈ અસંભવિત નથી. જો કોઈ પોલીસ અધિકારી પોલીસ ડાયરી વગેરે જેવા રેકૉર્ડમાં હેરફેર કરે છે, તો તે આપણા દેશમાં પ્રામાણિક ગુનાહિત તપાસનો અંત હશે. આવા ગુનાઓને પ્રોત્સાહન મળશે. અપીલકર્તાને

આપવામાં આવેલ સજા વધુ પડતી નરમાઈ રાખી આપવામાં આવી હોય તેવું જણાય છે.

ઉપરોક્ત કારણોસર અમે માનીએ છીએ કે હાઈકોર્ટનો નિર્ણય સાચો છે. અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવામાં આવે છે.

અરજી ફગાવી દેવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.